

ÇOKLU ANALİTİK YÖNTEMLERLE SUMAKİ HÖYÜK SÜRTME TAŞ ALETLERİNİN HAMMADDE KAYNAK BELİRLEMESİ

Savaş Sarıaltun^{a,b}, Mahmut Aydın^c

^aÇanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale

^bPréhistoire et Technologie (UMR 7055) Paris Nanterre Üniversitesi (Fransa)

^cBatman Üniversitesi, Arkeoloji Bölüm, Batman

(savassarialtun@gmail.com)

ÖZ

Bu çalışma, Sumaki Höyük Neolitik Dönem tabakalarında bulunmuş sürtme taş alet endüstrisi buluntularının taşınabilir X Işını Floresans Spektroskopisi (P-XRF) ve X- Işını Kırınım Yöntemi (XRD), yöntemleriyle hammadde kaynak yerlerinin belirlenmesine yöneliktir. Aşağı Garzan Havzası'nda bulunan Sumaki Höyük Neolitik yerleşmesi GÖ.8127-7325 yılları arasına tarihlenmektedir. Bu yerleşmede bulunan sürtme taş aletler genellikle bazalttan yapılmıştır. Bununla birlikte çok çok az oranda kireçtaşı da kullanılmıştır. Diyarbakır Havzasının doğusunda yer alan Aşağı Garzan Havzası batıda Kıradağı ve Raman Dağı, doğuda Garzan ve Kentalan antiklinalleriyle çevrelenmektedir. Bunlardan bir olan Kıradağı bazaltları bazalt akıntıları genel hatları ile KB-GD uzanır ve bazalt akışı Kuvaterner Dönemde gerçekleşmiştir. Sumaki Höyük Neolitik Dönem evrelerinden ve Kıradağı bazalt akıntısının farklı yerlerinden alınan taş numunelerde P-XRF yöntemiyle element konsantrasyonları belirlenmeye çalışılmıştır. Ayrıca aynı örnekler XRD yöntemiyle incelenmiş ve mineral kompozisyonu ortaya çıkarılmıştır. P-XRF ve XRD yöntemleriyle analiz edilen numunelere bakıldığında gerek Sumaki Höyük Neolitik Dönem Sürtme taş aletleri, gerekse Kıradağı bazaltlarının bir birleriyle örtüşecek kadar yakın olduğu tespit edilmiştir. Bu bağlamda yerleşmede kullanılan bazalt taşından yapılmış aletlerin Kıradağı bazaltından alındığı anlaşılmıştır. Potansiyel kaynak konumlarının özellikleri hakkında bilgi, Neolitik topluluklarının yerleşim stratejisinin ve hareketliliğinin anlaşılmasını sağlamıştır.

Anahtar Kelimeler: Sumaki Höyük, Neolitik, bazalt, XRF, XRD

RAW MATERIAL SOURCE IDENTIFICATION OF GROUND STONE TOOLS FROM SUMAKI HÖYÜK USING MULTIPLE ANALYTICAL METHODS

Savaş Sarıaltun^{a,b}, Mahmut Aydın^c

^aÇanakkale Onsekiz Mart University, Social Sciences Institute, Çanakkale

^bPréhistoire et Technologie (UMR 7055) Paris Nanterre University (France)

^cBatman University, Archeology Department, Batman

(savassarialtun@gmail.com)

ABSTRACT

This study aims determination provenance of grinding stone tools unearthed from Neolithic phases of Sumaki Höyük Excavation using portable X Ray Florescence (P-XRF) and X-Ray Diffractometry (XRD). Sumaki Höyük is located in Lower Garzan Basin and this settlement dated to 8127-7325 cal BP. Grinding stone tools in this settlement are usually made up of basalt. Albeit at low amounts, limestone was also used in production of grinding stone. The Lower Garzan Basin which is located in east of Diyarbakır Basin is surrounded by Kıradağı and Raman Mountains to the west and Garzan and Kentalan Anticlinal to the east. Kıradağı basalt comprises one of them and extends at northwest-southeast directions and the basalt flow occurred in the Quaternary Period. Samples collected from different parts of the Neolithic phase of Sumaki Höyük and the Kıradağı basalt flows were analyzed using P-XRF to determine their chemical compositions. The same samples were also analyzed using XRD to determine their mineral compositions P-XRF and XRD analyses results reveal that results of samples from Sumaki Höyük and Kıradağı are in good accordance with each other. Therefore, it is understood that basalt stone tools used for settlement were taken from the Kıradağı basalts. Information gathered about the characteristics of potential source locations have provided understanding of the settlement strategy and mobility of the Neolithic communities.

Keywords: *Sumaki Höyük, Neolithic, Basalt, XRF, XRD*